nugriovus ant dalies jo pamatų pastatyta sklypo tvora. Pamatas įgilintas į įžemį, stratigrafiškai datuotas XVIII a. Vertinimo tarybos sprendimu šis pamatas yra pripažintas pastatų komplekso (UK 29871) teritorijos vertingąja savybe ir negali būti demontuotas ar kaip nors kitaip pažeistas.

3 Gimnazijos Street

In 2023, 22 trenches covering a total area of 1,103 m^2 were excavated at 3 Gimnazijos Street in Kaunas. First, a 20th-century cobblestone pavement was discovered under the asphalt. The layers from the 19th and 20th centuries extended to a depth of 1–1.4 m. Below, a horizon dating to the 17th–18th centuries was reached, followed by the natural layer. A peaty layer containing wood remains was found only in the N part of the site, below the 17th- to 18th-century horizon. The peaty layer, dating to the second half of the 16th–mid-17th century, reached a depth of 3.5 m (Fig. 1). In addition, the site revealed partial structures dating to the 18th–19th centuries (Fig. 2).

Pavel Vutkin

Rotušės aikštė 15

2023 m. lapkričio–2024 m. vasario mėnesiais Kaune, Rotušės g. 15, buvo atlikti detalieji tyrimai, kurių metu greta rotušės pastato buvo ištirtos 4 perkasos, bendras plotas 351 m^2. Archeologinių tyrimų medžiaga apie Kauno rotušę yra labai skurdi ir sunkiai pasiekiama. Pirmieji tyrimai atlikti 1933 m., kai prof. E. Volteris ieškojo Kauno pilį su rotuše galbūt jungiančio požemio. Tyrimų metu greta pastato Š dalies buvo aptiktas požeminis nuotekų rezervuaras (*latrine*) (Pilypaitis A. *Kauno rotušė. Lietuvos TSR architektūros paminklai*, t. II. Vilnius, 1961, p. 34–36). XX a. 7 dešimtmetyje, restauruojant pastatą, daugelis darbų buvo vykdyti nedalyvaujant archeologui arba apsiribojo tik vykusių darbų stebėjimu. K. Mekas 1965 m. ir 1967 m. atliko archeologinius tyrimus Kauno rotušės aikštėje. Rotušės pastato P pusėje seniausias XIV a. pabaigos–XV a. kultūrinis sluoksnis aptiktas 1,2–1,4 m gylyje. Virš jo fiksuotas piltinis 40–60 cm storio maišytas gruntas, suformuotas rotušės statybų metu. 1973 m. K. Mekas Rotušės aikštėje aptiko 8 XV–XVI a. vaško lydymo krosnis (Žalnierius A., Balčiūnas D. Industrial sites in city centres. The 16th-century wax factory in Kaunas, *A hundred years of archaeological discoveries in Lithuania*. Vilnius, 2016, p. 488–497).

Perkasa 1 tirta greta rotušės pastato Š sienos (135 m^2). Iškart po tašytų akmenų grindiniu atidengti 40–70 cm pločio betoniniai pamatų tvirtinimai, manoma, kad jie įrengti XX a. 7–8 dešimtmečiais. Nesuardytas kultūrinis sluoksnis fiksuotas tik tirtos perkasos Š pakraštyje, apie 0,5–1 m pločio atkarpoje. Čia 0,8–1,2 m gylyje tirtas 10–20 cm storio tamsiai pilkas kiek žvyringas gruntas su pavieniais gyvulių kaulais ir XV–XVI a. buitinės keramikos šukėmis. Virš šio horizonto glūdėjo tik archeologiškai nevertingi maišyti sluoksniai. Po tamsiai pilkos spalvos gruntu apie 1–1,4 m gylyje pasiektas molingas smėlis – įžemis. Jis stipriai pažeistas įvairių XX a. II pusės–pabaigos inžinerinių tinklų tiesimo darbų metu. O perkasos P dalyje, prie rotušės pamatų, 2–2,5 m pločio atkarpoje tirti tik permaišytos struktūros sluoksniai, suformuoti pamatų tvarkybos arba remonto darbų metu. Nustatyta, kad jie tęsiasi iki 3,5 m gylio. Perkasos 1 centrinėje dalyje atidengtas 4,5 m ilgio ŠV–PR kryptimi ir 3,6 m pločio ŠR–PV kryptimi mūrinis skliautinis rūsys (1 pav.). Jis datuotas XVI a. pabaiga–XVIII a. I puse.

1 pav. Perkasoje 1 atidengtas mūrinis skliautinis rūsys. P. Vutkino nuotr.

Fig. 1. Vaulted cellar unearthed in trench 1.

2 pav. Perkasoje 2 atidengti XVII–XVIII a. pamatai. P. Vutkino nuotr.

Fig. 2. Foundations (17th–18th century) uncovered in trench 2.

3 pav. Perkasos 3 stratigrafija. P. Vutkino nuotr.

Fig. 3. Trench 3 in section.

Perkasa 2 (117 m^2 dydžio) tirta prie rotušės pastato P sienos. Čia taip pat, kaip ir perkasoje 1, buvo atidengti XX a. 7–8 dešimtmečių betoniniai rotušės pastato pamatų tvirtinimai. Perkasos V dalyje fiksuotas 1,1–1,4 m storio kultūrinis sluoksnis. Virš molingo smėlio – įžemio fiksuotas tamsiai pilkos spalvos kiek žvyringas gruntas su pavieniais gyvulių kaulais, analogiškas kaip perkasoje 1. Perkasos centrinėje dalyje atidengti XVII–XVIII a. pamatų fragmentai (2 pav.). Pastarieji mūryti iš rausvos spalvos 27–29x13–14x6–8 cm dydžio plytų, rištų pilkšvos spalvos kalkių skiediniu. Į V nuo jų atidengti esami inžineriniai tinklai (šuliniai ir šiluminė trasa). O į R nuo pamatų 90 cm gylyje pasiektas 20–40 cm storio pilkšvas žvyringas gruntas su pavieniais buitinės keramikos radiniais ir gyvulių kaulais, žemiau, 1,2–1,4 m gylyje, molingas smėlis – įžemis.

Perkasa 3 (plotas 75 m^2) tirta prie rotušės pastato R sienos. Perkasos Š dalyje, pašalinus dangas, apie 20–30 cm gylyje atidengti XVII–XVIII a. pamatų fragmentai. Į P nuo jų fiksuoti tik XX a. permaišytos struktūros sluoksniai, suformuoti pamatų tvarkybos arba remonto darbų metu. Neperkasti sluoksniai fiksuoti tik perkasos P dalyje. Čia, po maišyto grunto sluoksniais, 0,8–1 m gylyje pasiektas 20–30 cm storio žvyringas gruntas su pavieniais gyvulių kaulais ir keliomis smulkiomis, neglazūruotos ir neornamentuotos buitinės keramikos šukėmis (XV–XVI a.). Žemiau pasiektas molingas smėlis – įžemis (3 pav.).

Perkasa 4 (plotas 24 m^2) tirta greta rotušės pastato V sienos. Čia, neperkastose vietose, perkasos Š bei P dalyse, fiksuotas 1,4–1,6 m storio kultūrinis sluoksnis. Virš molingo smėlio – įžemio fiksuotas tamsiai pilkos spalvos kiek žvyringas gruntas su pavieniais gyvulių kaulais. Taip pat greta rotušės pamato atidengti XX a. 7–8 dešimtmečių betoniniai pamatų tvirtinimai. Centrinėje perkasos dalyje, apie 7 m ilgio atkarpoje, fiksuoti tik XX a. pabaigos esamų inžinerinių tinklų (šulinio ir vamzdžių) perkasimai.

15 Rotušės Square

In 2023–2024, 4 trenches covering 351 m^2 were excavated in the vicinity of the Town Hall building in Kaunas. In a section along the Town Hall foundations that measured 2–2.5 m in width and up to 3.5 m in depth, the excavations revealed mixed deposits attributable to maintenance or repair work. In the undisturbed areas, a dark grey and slightly gravelly soil was found at a depth of 0.8–1.2 m, measuring 10–20 cm in thickness, with isolated animal bones and sherds of 15th- and 16th-century pottery (Fig. 3). The disturbed layers above the dark grey soil one held no archaeological significance. Beneath, the natural layer composed of clayish sand was reached at a depth of 1–1.4 m. The excavations also uncovered partial structures from the 16th–18th centuries (Figs. 1, 2).

Pavel Vutkin,
Evelina Mačiokaitė

Šv. Gertrūdos gatvė 70

2023 m. Kaune, Šv. Gertrūdos g. 70 sklypo vidiniame kieme, numatytos įrengti šiluminės trasos vietoje, atlikti detalieji tyrimai. Jų metu iki įžemio ištirta viena 30x1,5–2 m perkasa, bendrai 49 m^2 dydžio plotas (1 pav.). Šv. Gertrūdos g. 70 sklypas patenka į Kauno senamiesčio (UK 20171) 49 kvartalą. Apie jį daug istorinių duomenų nėra. Remiantis ankstyviausiais XVIII a. pradžios kartografiniais duomenimis, tyrimų vieta patenka į buvusį Neries pakrantės sausumos ruožą, galbūt užliejamą pakrantę. Šv. Gertrūdos gatvė pradėjo formuotis XVIII a. pabaigoje Neries upei kiek atsitraukus Š–ŠV kryptimi, o intensyvesnis gatvės užstatymas prasidėjo XIX a. pabaigoje. XIX–XX a. pradžioje dabartinis Šv. Gertrūdos g. 70 sklypas buvo užstatytas mediniais pastatais. 1923 m. pastatytas dabartinis mūrinis 2 aukštų namas (Šv. Gertrūdos g. 70 / Jonavos g. 2) (UK 47638). Šiame name buvo įrengti 6 butai, Kaplano parduotuvė, smulkių pirklių sąjunga. 1931 m. name buvo kilęs gaisras.

Anksčiau sklype tyrimai nevykdyti, tačiau nemažai tyrinėti gretimi sklypai. Plačiausiai tyrimai atlikti į PV esančiuose Šv. Gertrūdos g. 51 ir 50A sklypuose 1990, 2015–2016, 2018 m. Po paviršiniais iki 2 m storio nevertingais horizontais aptinkamas neblogai išlikęs XVIII–XIX a. datuojamas kultūrinis sluoksnis su buvusių medinių užstatymų liekanomis. Ankstyviausi